

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodájában.

Íde küldendők a kéziratok és előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Debreczen sz. kir. város kijelölési jogáról a debreczeni m. kir. állami főreáliskola négy tanári székére.

Márk Endre biz. tag a szeptemberi közgyűlésen a következő interpellációt intézte városunk polgármesteréhez.

Nagyságos Polgármester ur!

Folyó évi szeptember hó 30-iki városi rendes közgyűlésre bátor vagyok következő interpellációmát a tárgysorozatba leendő felvetelre bejelenteni.

A főreáliskola államosítása tárgyában létrejött szerződés 8-ik pontja következőleg intézkedik:

»Ezen iskolánál jövőre a rendes tanárok alkalmazásában Debreczen város is tényleges részt vesz azon arányában, amelyben a reáliskola fenntartásához hozzájárul oly módon, hogy a felmerülő eseteknél a pályázatnál jelentkező törvényes képesítéssel bíró kifogástalan egyének közül a város kijelölést tesz és az illető miniszter ur ő nagyméltósága kinevezési jogát e kijelölés alapján gyakorolja.

Mivel Harmath Gergely volt reáliskolai tanárnak az év nyarán bekövetkezett halála folytán, érteülésem szerint, az ő helye már be is töltetett, tisztelettel kérdeztem, hogy ez állás betöltése körül az illetékes miniszter ur milyen eljárást követett s a városnak szerződésileg biztosított jogai miként nyertek elintéztést?

Felolvastatván az interpelláció. Márk Endre biz. tag indokolja a beadványában foglaltakat, kijelentvén, miszerint sérelmesnek tartja, hogy a közoktatási kormány a város megkérdése nélkül főreáliskolai tanárokat nevez ki ide. Ez ellenkezik a kötött szerződéssel és a méltányossággal, mert hiszen a város atyai áldozatot hozott és hoz ma is az intézetért, aminőt egy vidéki város sem. Mi — ugymond — monumentális épületet építettünk, egy egész utcát kisajátítottunk és végül évente 18,000 koronát fizetünk az államnak. Kéri a polgármestert, hogy a városon ejtett sérelem ügyében adjon felvilágosítást.

Kovács József polgármester a hozzá intézett kérdésre azt feleli, miszerint az interpellációban előadott jogosságot elismeri. A szerződésben igenis ki van kötve, hogy a kinevezéseknél a városnak beleszólása van, de ez a jog ugy van körvonalozva, hogy csakis aránylagosan javasolhat a város, tehát e pont nem eléggé világos. Most már annyira ment az állam, hogy a várost nem is értesíti és meg sem kérdezi. Köszönetet mond Márk Endre bizottsági tagnak, hogy

erre a kérdésre felhívta a vezetőség figyelmét és valóban elérkezett ideje annak, hogy a szerződés revidiáltassék. Intézkedni fog, hogy a jövőben ez a sérelem elő ne fordulhasson.

Interpelláló bizottsági tag a polgármester választást korrektenek tartja s ezt tudomásul veszi azzal, hogy a tanács a szerződést nézze át s tegyen jelentést a közgyűlésnek.

Alaposan áttanulmányozván a debreczeni volt városi reáliskolának főreáliskolává való fejlesztését és állami kezelésbe való átvételének összes iratait, megtaláltuk a valóság és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1897 ápril hó 19-ikén kelt 21,586. sz. rendeletét, mely a következőket tartalmazza:

Debreczen sz. kir. város közönségének!

A debreczeni állami főreáliskolára vonatkozó szerződés 8-ik pontja szerint »ezen iskolánál a rendes tanárok alkalmazásával Debreczen város is tényleges részt vesz azon arányban, amelyben a reáliskola fenntartásához hozzájárul oly módon, hogy a felmerülő eseteknél a pályázatra jelentkező, törvényes képesítéssel bíró, kifogástalan egyének közül a város kijelölést tesz.

Minthogy a szerződés sem az illető tanszékeket közelebbről nem jelöli meg, a tanszékek számát nem állapítja meg, későbbi félreértések elkerülése végett ezen ügyet rendezni kívánom.

Egy állami főreáliskola fenntartása ez idő szerint 32,000 forintba kerülvén, s Debreczen városa a reáliskola fenntartásához évi 9000 forinttal járulván, az igazgatóból és 12 rendes tanárból álló tanári karban *négy tanszéket kívánok olyankor tekinteni, melyekre Debreczen városa a jövőben kijelölési jogát gyakorolhatja.* E tanszékek azok, melyeket most Beczner Frigyes, Harmath Gergely, Nádasdi Alajos és Zimmermann Gyula foglalnak el.

Erről a város közönségét oly felhívással értesítem, hogy amennyiben a jelölt tanszékek megüresednek, *kijelölési jogának érvényesítése végett* tegye meg a szükséges intézkedéseket az illetékes tanügyi hatóságnál. Budapest, 1897 ápril hó 19-én. A miniszter helyett: Zsilinszky, államtitkár.

A város tanács 1897 május 14-ikén tartott ülésében ezen miniszteri rendeletet a következő javaslattal terjesztette a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé:

4462/1897. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak az 21,586/1897. sz. a. kelt

rendelete azon javaslattal mutatattik be tek. biz. közgyűlésnek, hogy az tudomásul lenne vendő, egyidejűleg a városi tanács utasítandó lenne, hogy a megjelölt tanszékek esetleges üresedése alkalmával a város kijelölési jogának érvényesítése iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg. Miről stb. stb. Kelt Debreczen, szab. kir. város tanácsának 1897 május 14-én tartott üléséből. Ronsik. Kiadta: Dégenfeld.

Nyilvánvaló ebből, hogy a városnak feltétlen joga a debreceni m. kir. állami főreáliskolánál a bemutatási jog gyakorlása. Ezen jog érvetésebe lépett a város *Harmath Gergely* volt főreáliskolai tanár elhunytával. A tanügyi hatóság azonban nem értesítette a város közönségét ezen jogának gyakorlásáról, mielőtt a Harmath Gergely örökét betöltötte, viszont a város közönsége feledékenységből nem lépett akcióba ezen jogának gyakorlására. Most azonban, hogy az interpelláció ez ügyben megtörtént és a polgármester a jogorvoslatot megigérté, végül mitűn a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter fent közölt rendelete a városnak ezen jogát *expressis verbis* biztosítja, a városi tanács mindent el fog követni a sérelmes dolog szánálására.

Ezzel kapcsolatban azonban még egy másik dologra is felhívjuk a városi tanács és közgyűlés figyelmét.

Maga a miniszter is beismeri, hogy Debreczen városnak a tanári kinevezéseknél biztosított bemutatási joga nincs kellőleg körvonalozva és éppen az itt felmerülhető kétségek eloszlátása czéljából kelt ama rendelete, melyben ezen kérdést tisztázní óhajtotta. A miniszter rendeletéből azonban hiányzik a bemutatási jog formája, vagyis nincs határozottnak kifejezve, vajjon a város a megíresendő *tanári állásokra hármus vagy egyes kijelölési jogot gyakorol-e*. Pedig nézetünk szerint ez lényeges kérdés és Debreczen sz. kir. várost az állami főreáliskolára hozott nagy áldozatainak viszonzásául az egyes kijelölés illeti meg.

Hogy okoskodásunk helyes, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy midőn a város a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterrel a szerződés tervezetet tárgyalta, a jog- és pénzügyi bizottsággal egyetértőleg azon javaslatot terjesztette az 1892. évi márczius 26-án tartott közgyűlés elé, hogy „a város közönsége nem fogadhatja el a miniszter ur ó nagyméltósága által kívánt ama módosítást, hogy a város az intézet fentartásához hozzájárulás aránya szerint a tanárok alkalmazásában a *hármus kijelölés* által veszen részt, nemcsak azért, mivel az 1890 május 6-ikán 16,597. sz. alatt kelt rendelettel elfogadott 89—3086—1888. bkgy. számú közgyűlési határozat a képesített tanároknak a tudvalevő arány szerinti alkalmazását a város javára feltétlenül biztosítja, hanem azért is, mert a belügyminiszter jövahagyás után már ilyen lényeges módosítás, mely a város jogait kérdésessé tenné, — nem eszközölhető, s az állam érdekei különben sem szenvednek rövidséget akkor, midőn a város törvényes képesítéssel bíró és kifogástalan egyént köteles bemutatni.”

Gróf Csáky Albin akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter a törvényhatósági bizottsági közgyűlés határozatáról értesítvén, 1892 ápril hó 22-ikén 15,630. sz. alatt a város közönségéhez intézett rendeletének c) pontjában a tanárok bemutatási jogára nézve a következőket mondja: „*Megegyezem abban, hogy a szerződés 9-ik pontjában ne véssék be az, hogy a tanárok kinevezésére vonatkozólag a közönség által gyakorlandó kijelölésnek hármusnak kell lennie.* Amde megjegyzem, hogy a

közönség és kijelölési joga nem bir oly feltétlen prezentálás jellegével, hogy én a közönség által megtegtt kijelölést a tanügyi érdekekből folyó indokok alapján újabb kijelölésre való felhívás mellett vissza ne utasíthatnám”.

Ebből világosan következik, hogy a városnak joga van ahhoz, hogy az intézet fentartásához adott hozzájárulás arányában részére biztosított négy tanszékre csak egyet jelöljön és mutasson be. Mivel pedig a miniszter a *Harmath Gergely* elhunytával megíresedett tanszékre a város megkérdezése nélkül nevezett ki tanárt, a megállapodás ellenére cselekedett és az 1892 ápril hó 22-ikén 15,630. sz. alatt kelt rendeletében tett engedmény ellenére járt el és így intézkedésével a városnak már eleve biztosított bemutatási és kijelölési jogát skarbba tette.

Nincs tehát mit temni, mint felkérni a mostani vallás- és közoktatási ügyvezető minisztert, hogy a Harmath Gergely megíresedett tanszékére kinevezett tanár kinevezését vonja vissza, hogy ezen tanszékre Debreczen sz. kir. város gyakorolhassa a bemutatás, illetve kijelölés jogát. A már helytelenül megtörtént kinevezés nem függesztheti fel egy pillanatra sem a városnak miniszteri rendeleten alapuló jogát és mitűn Debreczen sz. kir. város nagy áldozattal járul most is a m. kir. állami főreáliskola fentartásához, ezzel szemben joggal megvárhatja, hogy a városi reáliskolának állami főreáliskolává történt fejlesztése és ennek állami ellátásba való vétele alkalmából folytatott tárgyalások során precizirozott jogokat az állam is tiszteletben tartsa.

Nem merjük még feltételezni sem, hogy a mostani vallás- és közoktatásügyi ügyvezető kormány nehézségeket támasztana e kérdésnek a városra nézve kedvező megoldását illetőleg, ha azonban mégis bekövetkeznek az ellenkező, Debreczen város törvényhatósági bizottsági közgyűlése résen legyen és jogát e kérdésben is védje meg, mert szomorú tapasztalatai vannak a törvényhatóságoknak arra nézve, hogy amit egyszer az állam hatalmába vesz, azt egykönnyen, vagy éppen soha sem adja vissza ...

Koncz Ákos.

Debreczen városának vízvezetéke és csatornázása.

Nekem nem lehet ma már feladatom ez alkotások szükséges és czélszerű voltáról czikkezni.

Nem pedig első sorban azért, mert minden tudományt latba vetve már évekkel ezelőtt hosszú cikksorozathat teljesítemet ebheli kötelességeimet, hogy nem eredménytelenül, bizonyítja: a t. h. bizottságnak 1895. évi 82—4706. bkgy. egyhangu határozata, melyben elvben elhatározta e művek létesítését és az előmunkálatokkal a mérnöki hivatalt meg is bízta, sőt 1901/2386. bkgy. határozattal az elkészített tervezetet már el is fogadta és a szükséges 1.300,000 koronát meg is szavazta.

Másod sorban azért nem, mert a mult évben abból az alkalomból, hogy a és a t. tanács a költségek előteremtéséről is gondoskodott a 17 milliós kölcsön keretében; ismét megtettem ez irányban kötelességemet, hogy mint azt a város idei naptárában, a 111-ik oldalon „Debreczen a közegészségért” czimű rövid ismeretében is megörökítemet, épen ez alapon fogadta el a közgyűlés nagy többsége a nagy kölcsönt.

A vízvezetés kérdését sem bolygatom már, hiszen a kinyomatott jelentés és több oldalról történt megvilágítás

alaján ma már a napnál is világosabb, hogy viz van és lesz beláthatatlan időnkig még a vizü fejlődése esetén is; csak aki nem akarja a vizmüvet, az kételkedik ma még ebben, mert más módja nincsen gáncsolni a viznyire haladott jó ügynek.

Egészen más, a debreczeni néplelekben rejülő okokból fogok ez alkalommal az íráshoz, mert több évi megfigyeléseim és a város régi történetének kutatásán alaján rájöttem, hogy bármily rajongással csüng is a polgárság városán, bármily odaadással igyekeznek is jólétét és boldogulását előmozdítani, vagy talán éppen az ebből folyó fölösségességéből: alajában roppant maradi, ösdi természetű az ok, amiért aztán legtöbbször igen drágán kellett adózni a multban; adózik a jelenben is és ha tovább folytatódik, fog adózni a jövőben is; úgy járván, mint minden fukar, aki tudvalevőleg kétszer költ.

Nem akarok a messze multba elkalandozni példák után, pedig szinte felkinálkoznak régi utcáink girbe-görbe elhelyezése, hiányos köztéréink, középületeink czéltalan elhelyezése és berendezése stb. e czéla. Ott van csak maga a Nagytemplom! mennyiért nem adnók, ha a főt tengelyébe állíthatnók? Ott a Péterfia eleje, melyet rendezni beláthatatlan időnkig képtelenek leszünk.

Inkább a sokkal közelebb fekvő multból akarok rámutatni a közü vasut és közvilágítás ügyeire. Mikor a gázvilágításról volt szó, a maradi szellem azt vitatta, nem kell hiszen a becsületes ember este otthon ül, a gazemberét pedig nem kár, hadd botorkázzék. Az élelmes Német kapott rajta — fizess magyar — és fizettünk is, mint a köles, évtizedeken át adózva Augsburgnak, akárcsak egy fegyverrel meghódított tartomány; mert hiszen a mi kedvünkért a világ folyása nem akart megakadni és a jó becsületes polgárnak is akad tán alkonyat után dolga a házon kívül, no meg otthon sem elégedhetett meg tovább a méccsel: hát kellett a közvilágítás, a gáz. Végre nagy küzdelmek és áldozatok árán megváltottuk ez adót a némettől jó pénzén, mienk a gázgyár s azt hiszem nincs is okunk megbánni.

A közü forgalommal is úgy voltunk: néhány ezer forint kiadás megtakarítása okáért 50 vagy hány éves concessiót adtunk egy élelmes vállalkozónak; aki azon melegben szüzekre nyert rajta és ma már Isten tudná hánydik kézben bizony-bizony milliókat érő e jog, melyet hiába próbálnánk megváltani. Így kell busán megfizetnünk öregeink ama tetszetős bölcsességét, hogy bolond német hadd verje bele a pénzt, úgy is bele bukik; pedig dehogyan is, hovatovább mi fogunk abba belebukni, hogy nem áll módunkban a közönség igényeinek az ipar- és kereskedelem kívánalmainak megfelelő közü vasutat létesíteni éppen ama botorult kiadott concessio miatt.

Ám nézzünk még közelebbi pelda után, minő károkot okoz a maradiság.

Ott van mindjárt a piaczkérdés. Nem voltunk képesek lépést tartani a korrál, hogy megfelelő kiprobált árucarnokokat létesítsünk; hanem igenis nem kisebb költséggel belevittük magunkat a télen nyáron türehtetlen czélnak meg nem felelő bűzös, ronda vasbódéknak fellállításába. Tele raktuk ilyenekkel legszebb tereinket és legmodernebb épületeinket. Isten bizony, már látom közeledni az időt, hogy mindezeket a lomtárba az ócska vas közé kell dobunk, mert hajt, szorit a szükség a kérlehtelenül haladó korszellem és felvilágosodottság nyomán.

Lássuk az ujonnan épített czifra, de nem a legszolidabb középületeinket, hogy helytelenül és szétszórtan épültek és

a legszorosabb összeköttetésben állók is a város más-más szelére kerültek, még kisebb baj annál, hogy ingó talajba épültek, mielőtt a megfelelő csatorna-hálózatot és vízvezetéket elkészítették volna.

Hogy állunk a köztisztasággal a város kövezésével, mennyit dobnak évente a sárba pusztá megrögzött maradiságból, következőkben lesz előadva.

Mert én is azt vallom ám, annyira én is maradi vagyok, mint minden jó gazda: hogy „szép a czifra szerszám, szép a dus magyaros sallang is, de fő a lú, meg a jó erősen vasalt szekér, ha haladni akarunk“, de megtoldom egy lépéssel, mondván, nem éppen szükséges, hogy ez ut kátyus legyen.

Az ut e példánkban a város háztartása, a lük azok bizony mi vagyunk adózó polgárok, a czifra szerszám, a sallang a sok rossz, helytelen, czéltalan befektetés.

Hiába építünk drága középületeket, hiába épülnek az emeletes paloták, hiába fásítjuk tereinket, burkoltatjuk utainkat; ha köztisztaság és egyéb közegészségi követelmények elhanyagolásával népünk satnyul, pusztul.

Satnyul és pusztul pedig azért, mert legelémbb, legnélkülözhetlenebb életföltételeit a tiszta, éltető levegőt, az üde friss vizet és általában a köztisztaságot megteremteni késlekedünk; pedig azok nélkül elnyersz a test, megroskad a térd, megtörök munkabírása, vele életképessége a legfontosabb, mert legnélkülözhetlenebb productív néposztálynak, a munkás osztálynak.

Azért tartottam én mindenkor és tartom ma is előbb valónak mindennél Debreczen város vízvezetékét és csatornázását; hirdetve, hogyha másért nem, hát fantáziái ösztönből és rideg számbátóbb létesítsük azokat mielőbb. Ma már csakis ezek birtokában mondható egy város haladó képesnek; mert eltekintve attól, hogy ipara és kereskedelme csak megfelelő csatornahálózat és kövezett utak mellett vehet lendületet; gondoljuk meg azt is, hogy dugdazd vagyonaik után élő, ipart teremtő, kereskedelmet fellendíteni képes családok ma már csak olyan városban telepednek meg előszeretettel, ahol nem csak minden testi és szellemi élvezetet megszerezhetik, hanem ama nélkülözhetlen közegészségi kívánalmakat is kielégítené látják.

Ami 60,000 debreczeni lakos nevében kérem, — mikor követelhetnénk is a vízvezeték és csatornázás létesítését — akiknek nincsen cserépes tanyájuk, sem nyaralójuk, sem anyyi jövedelmük, hogy távol, talán éppen valamely külföldi üdülő helyen töltsék az ither porttól, piszoktól türehtetlen forró kanikulát, kiknek itt élni és meghalni kell!

Kérem tegyenek le minden aggályoskodásról, mikor ily fontos indokai vannak e művek létesítésének és ne kényserítsenek, hogy követeljük; mert erre jogosítanak a bkgy. 1895., 1901. és 1904. évi határozatai, melyek ösdiág érelítették ez ügyeket, hogy ma már a nagy kölcsön nemcsak megvan szavazva, de jórészt el is van költve. (Dehogy van! Szerk.) Ne adjanak tápot ama gyanunak, hogy e nagy művek fitoktatása csak ürügy volt e jobb 17 milliós kölcsön és conversió keresztül hajszolására.

Ne zudítsák magukra ama 60,000 lakos méltó haragját, mert az ily nagy tömeg haragja szörnyű, ha elégtételt veszen.

Egyes kapzsi, maradi ház- és kuttalajdonos, városi képviselő és lapkiadó tudatlanságában hadd ellenezze, hadd hirdesse valótlanosságait, hogy a lakosság nem óhajítja a vízvezetéket és csatornázást. Majd rájönnek ök is, hogy a köz

érdeke ellen ilyen kicsinyes szempontokból küzdeni megtorlás nélkül nem lehet.

Kivált a hírlapíró és kiadó urakat figyelmeztetem, hogy az ő feladatuk, sőt létjogosultságuk megszűnt, amint a közérdek ellen cselekszenek: ezt a közönség tudja és hatalmában is áll ezt érvényesíteni.

Dr. Burger Péter.

Szociális bajaink és azok orvoslása.

Irta: dr. Móczár Elemér.

A szociálizmus beteges túltengése minden téren pusztít. Sztrájkok támadnak mindenfelé, lépten-nyagon harczban állanak a munkások és munkaadók. A harcot valamelyik félnek kényszerített létérdéke következtében fölváltja a rövid vagy tartós béke. A sztrájkok molochja ismét más tizen keres áldozatokat, de a végeredmény sehol sem jár megelégedettség és megnyugovással, hanem legtöbb esetben nyomort, kétségbeesést és a jövőnek reménytelen voltát hagyják maguk után a munkamegszűntések, legjobban hamu alatt lappangó parázs a megkötött béke, amelyet az első szellő lángrollobban. Munkaadóink és munkásaink végtelen nagy hátrányára és kárára törvényhozásunk és közigazgatási hatóságaink nagyon keveset, vagy éppen semmit sem foglalkoznak a szociálizmus ezen beteges tüneteivel. Ipartörvényeink hiányosak, sztrájkokra vonatkozólag pedig éppen nincsen törvényünk, a munkaadó és munkás közötti viszony a kölcsönös, azaz egymás közötti kötelességek és jogok minden kétséget kizáró módon törvényileg rendezve nincsenek. Nincs megvédve sem a jó munkás, sem a munkaadó a tömeg szeszélye ellen bizonytalanság van mindennél.

Próbáljunk bele világítani ezen sötétségbe és szegény magyar hazánk szociális bajai közül a legégetőbbeket szemléljük ki, egyuttal mutassunk rá a gyógyszerekre is. Az agrárszociálizmusról itt most nem fogok megemlékezni, az olyan különleges és oly fontos ágazata hazánk szociális bajainak, hogy azt alkalmilag egész külön fogom tárgyalni, azért csak az iparágak munkaadói és munkásainak helyzetéről beszélek.

A nagy szocialista apostolok hirdette tanok, őszinte és őznetlen nemes eszmék foganatosítása ma már, tisztelet itt-ott levő kivételeknek, az egész világon elfajultak. Régen egyes elmék küzdöttek a nép, a tömeg jogai és jólétéért, ma, kevés kivétellel, megfordított sorrend van, mert a munkások tömege fárad, izzad, hogy a szocialista apostolok jó anyagi helyzetbe jussanak, akik ezért halálból egy-egy nagy gyűlést, sztrájkot, tüntetést, bojkottot stb. rendeznek szemfényvesztés gyanánt a nagy tömegnek és élvezik a különféle czimeken befolyt jövedelmet. Munkásaink igazi sérelmeit sohasem fogják a munkásapostolok adta eszmék és irányított sztrájkok s más érszakos eszközök megjavítani, a látszólagos eredmények is csak márol-holnapra valók lesznek, hogy holnapután újra szolgáljanak az elégedetlenség kitérésének.

Szociális kérdéseinket választva oldhatják meg az állam, a munkaadók és munkások. Az állam jó törvényekkel, a munkaadók emberséges bánásmóddal és tisztességes díjazással, a munkások pedig szaktudásuk és belátásukkal.

Érszak itt nem, használ semmit, bármelyik részlől használtassék is, csak elmérgesíti a helyzetet s csak égetőbbé teszi a sebeket; az állam és a munkaadók részéről nem vasmarok kell, hanem szigorú — de atyai kéz.

De kezdjük a munkáson. Megjárta a tanonczévek kalváriáját, a fiatal iparos főlzabادلó-levelével kilép a megélhetés, a létküzdelem színterére, jogot és kenyeret követel.

Különféle egyéni tulajdonságot oltott az emberbe az ő isteni alkotója. Vannak szorgalmas, lusta, igyekező, hanyag, eszes, ostoba, szakképzett, tanulatlan; ügyes, jóindulatú, rossz, megbízható és megbízhatatlan emberek — és munkások. A munkaadó az első napokban mutatkozó egyéni jellem szerint szabja a díjazást, a jó, megbízható, szakképzett stb. munkás többet kap, mint a megbízhatlan, fölületes stb. alkalmazott.

Kegyes bírāja lévén mindenki önmagának, a mellőzés okát mindenütt keresi csupán magában nem, az elégedetlenség kitér belőle és hozzacsatlakozik ahhoz a mozgáalomhoz, amely a zászlózára írta, hogy a **gyengébbeket** védelmezi az erősek, vagysis a munkások a munkaadók ellen.

Ipartörvényünk sem a tanoncévek számára, sem a tanonczévek alatt való tényleges és kizárólagos szakfoglaltság iránt világosan nem intézkedik, továbbá nem tördik azzal, vajjon a főlzabادلó tanoncz érti-e csakugyan olyan mértékben szakmáját, amely fokban tőle az megkövetelhető, ez okból, sajnos, sokkal több selejtes és gyöngye munkást szabadítanak föl, mint kiváló, szakképzett és araváló egyént. A munkabérből mellőzött munkás egy kis része belátja, hogy hiányos a szakképzettsége és kisebb díjazás mellett is helyben maradván, pótolja azt, mint fiatal éveiben elmulasztott és rövid idő múlva elérni azon fokot, amelyben a jeles munkaerők vannak.

De tulnyomó rész ezt nem látja be, hanem elégedetlenkedik; sztrájkokkal, bojkottal stb. csikarja ki a munkaadóktól a bérmíniumot. A munkaadó tehát köteles a jó és rossz munkását egyformán fizetni, az egyenlőség ezen elve, a sztrájkok ezen diadala arcultulése az emberek elemi jó jogainak. Kérjük, kik veszítenek ilyen mozgalmak diadalainál? Felelet rá: Csak a jó, szakképzett munkások.

Tudják ezt jól a munkások maguk is és azért ritkaság-számba megy, ha a jó munkás saját akaratából sztrájkba áll, mert azt mindig megbecsülik, mindig jobban díjazzák, mint a selejtes és hitvány árukat előállító alkalmazottakat.

Törvényileg kellene szabályozni; hogy csupán szakképzett és mesterségüket teljesen érto fiatal emberek kapják kezökbe a munkára jogosító főlzabادلó levelet. Szabályozni kellene, hogy a tanoncz tényleg műhelyében működjék és egyforma éveig tanulja mesterségét, akár fizet a mesterének, akár nem.

Azonkívül törvény védené a magyar munkás jogait. Ha nagy külföldi államok igyekeznek munkás honfitársak jogait megvédeni a munkára jelenkező idegenek ellen, ha sovinstá rendelkezésekkel meggátolni törekednek, hogy a saját hazájukban munkát nem kapott munkások betódlulva a munka értékének lefelé való licitálásával ne vegyék ki saját honfitársak szájából a kenyeret: akkor annál inkább kötelessége volna a magyar törvényhozásnak, hogy megvédje a magyar munkásokat a bevándorló idegenek ellenében.

»Hazátlan bitangok« guonyos szálló ige alakult a mult évekből, melyet szocialista apostolaink igyekeztek elferditve kihazszálni. Pedig ez a szálló ige igaz és való tényállást jelez, mert nem hazánk munkásaira vonatkoznak ezek, hanem azon nemzetközi elvekkal törluházott betolakodó idegenekre, akik bejötték és bejönnek országunkba, élnek a mi szirunkon; megmétélyezik józan mnnkásaink

lelkét, kivesszik a magyar munkás szájából a kenyeret és kivándorlásra kényszeríti saját hazájából.

Ha gyárosaink és iparosainknak kizárólag vagy legelső sorban magyar honos munkást kellene és lehetne alkalmazni, ennek az elvnek társadalmi és törvényhozási uton való megvalósítása már fél megoldása lenne hazánk szociális bajainak.

Pedig van ám magyar munkásunk elég, nagy része munka nélkül lézeng, régen voltak már azok az idők, amidőn külföldről kellett hozatni gyárainkba munkásokat.

Azután meg ügyes, dologra termett, éleseszű a magyar munkás, elsajátítja azokat a fogásokat, melyek szakmájába vágnak éppen úgy, mint bármely külföldi. De ha nem volnaik is magyar munkásaink, valamely szakmára a törvény kötelező hatása alatt, rövid idő alatt nevelnének magunknak gyárosaink.

A kizárólag magyar honos munkás alkalmazása ugy szouvinita, mint ipari és állami szempontból nevezetes fontosságú volna. A magyar nem ugratható be nemzetközi eszmékbe, családát itthon alapít és jövedelmét itthon költi el. Az idegen munkások pedig megszedik itten magukat és visszatérnek hazájukba, legjobb esetben, hazaküldözik keresetüket, azok nem érzik magukat magyar polgárnak soha, magyarul nem igen tanulnak meg, szomorú példákat láthatunk az olasz és német munkások soraiban. Ezen a téren ugy az állam, mint a munkaadók kezefogva sokat tehetnek, visszahódíthatnak a magyar ipar terét a betolakodott idegen munkásoktól. De a munkaadók egyébként is tehetnek sokat. Nagy baj az, hogy a szabad ipar nemes és jóakaratu intézkedései következtében iparunk egyrésze a hozzáértő és szakképzett mestereink tökeszegénye miatt vállalkozók kezébe került, akik nem törődve a munka, illetve az iparművészet fejlesztésével, selejtes munkák olcsón való elvállalásával leszorítják az árakat és a lelkiismeretes szakképzett mesterek helyzetét megnehezítik, sőt tarthatlanná teszik.

Az ily vállalkozó iparosok munkásaikat nem kartársaiknak, nem szakmabeli osztályosaiknak, hanem csupán eszközöknek tekintik. Azok viszont nem a mestert látják bennök, hanem a kapitalizmus egyik képviselőjét, aki az ő keserves munkájuk közvetítéséből él. Legtöbbnyire nem lévén a vállalkozó iparos szakképzett egyén, a szaktudás terén legutolsó alkalmazottja is lenézi és virtust csinál belőle, hogyan lehet becsapni, kicsufolni az ilyen talmi mestert. Hogy ez a viszony sem az ipar fejlesztésére, sem az alkalmazottak szociális viszonyaira jó hatással nincs, de nem is lehet, az bővebben fejtegetnem fölösleges. Szakképzett mesterek kellenének, a szabad ipar elvei szépek, nemesek, de a szakértelem tudása minden téren megboszszulja magát. Nem a régi czéhrendszer mellett kardoskodó én, hanem, mint már említettem, ipart csak az gyakorolhatja, aki arra képesítve van és erről gyakorlatilag is meggyőzte felsőbb hatóságát.

A munkások egészen más szemmel nézik a velők dolgozó mestert, mint az urasodó munkaadót, vagy éppen vállalkozót. A munkások is könnyebben beleképzelik a mester helyzetébe magukat, ha az velők dolgozik és megismervén a munka minden csinja-binját, azt is jól tudhatják, mennyit fizethet a munkaadó az ő munkájokért. Hozzávéve ehhez még a tisztességes jó bánásmódot, továbbá a munkaadó és munkás között való kartársi viszonyt, ezek eredményezik, hogy ilyen körülmények között kevés munkamegszűntetés áll elő.

A közigazgatási hatóságok egy-egy gyors hajtásért megbüntetik a kocsist, egy kirázott portörő kendőért, egy be nem karbolozott csatornanyílásért s egyéb említésre sem méltó dolgokért, egészségügyi kihágás czimén könnyen osztogatják a bírságokat, ezekből azt gondolná az ember, hogy mindenütt hűségés óre közigazgatásunk az egészségügynek. Ha azonban végignézzük az egyes műhelyeket, még inkább a munkások alvó helyeit és raktárakat és olvassuk egyes sztrájkföltételek között, hogy »tisztá műhelyeket és embeerekhez méltó alvóhelyiségeket kérünk, — megdöbbenve kérdi az ember, ha lehetséges ez? — Bizony e tekintetben sok mulasztás terheli a közigazgatást, hogy sok helyen évekig nem meszelt bűzös helyiségekben dolgozik és rothat vaczkonalszik a munkás. Kérdjük, hogy szeresse ez a munkás meg mesterségét, munkaadoját és, otthonát? Ezen a téren a legnagyobb szigorral kellene eljárni hatóságainknak. De beszéljünk a sztrájkokról.

Ezek a szociálismus beteges tultergéserei régen ritkaságszámba mentek, ma, ha egy kissé görbe szemmel néz a munkaadó egyik vagy másik munkására, vagy nem fizeti ugy, mint a munkás akarná, kész a sztrájk. Hogy mennyi munkabért érdemel meg a munkás, azzal nem törődik a sztrájkolók tömege, sőt sokszor azt sem tudnak megmondani, hogy tulajdonképpen mért hagyták abba a munkát. Nézzük most a sztrájkjogok alapját és vizsgáljuk azok eredményét.

A sztrájk jogi szempontból föltétlenül eítélendő, semmiféle alapot nem lehet találni mentésére és igazolására. Erőszakkal akar kivívni valamit, sokszor egész lehetetlent és éppen a legnagyobb elfogalmatlásg közepett hagyják cserbe a munkások munkaadóijukat.

Ugyan mit szólnának a munkások, ha a munkaadó a fizetés napján sztrájkolna és azt mondaná: ti dolgoztatok, de én nem fizetek. Éppen olyan jogon tehetnek ezt a munkaadó, mint amelyen a munkás abbanhagyja munkáját.

A munkaadó és munkás közötti viszony kétoldalú szerződés, egyik fél munkát vállal, a másik fizet egy bizonyos összeget a munkáért. Ezt a szerződést csupán közös meg egyezéssel lehet fölbontani. A munkával elhalmozott munkaadó munkásokat fogad föl, ő tartozik fizetni s ezért cserében a munkások dolgozni kötelesek. Ennek az egyszerű elméletnek czáfolója nem akad a legvérmesebb szocialista körökben sem.

Mint már említettem, a jó, a rendes, a szakértő munkás nem szokott sztrájkolni, mert ezeket megbecsülik és ől fizetik, minden munkaadó érdeke, hogy ilyen munkásai legyenek. A selejtes és lusta munkás panaszkodik örökké, aki nem tud vagy nem akar kiválni szakmájában, de nem kapván meg selejtes munkájának olyan gyümölcsét amely az ő legtöbbször nagyobb igényeit kielégitené, vagy éppen nem bír megélni, sztrájkol, hogy jobb javadalmazást kapjon.

A legnagyobb munkaidényben sarokbaszorított munkaadó megígér mindent és létrejö a béke. Egyeideig egyenlő mértékkel kell mérnie a jó és rossz munkásainak munkadíjait, de lassanként szabadulni óhajt a selejtes munkaerőktől és egy kis munkapangás esetén elbocsátja gyengébb munkásait és megtartja a kiválóbbakat. Eredmény tehát csak ideig-óráig volt, később pedig egyenlő a semmivel. Sztrájkok alatt és utána kiáltó nyomor és kétségbeesés út tanýat a munkások családjában, jobblétet a munkamegszűntetés, néhány napi dinom-dánomot kivéve, ritkán szült, de könnyű és inséget annál többet. Csodálatraméltó ezen a téren kormányzó faktoraink túrelme és munkásainak hiszékenysége.

amidőn eszközökül föl hagyják magukat használni egyes agítárgyok lelketlen igazságainak.

Szépek a hangzatos frázisok, szépek a gyülekezési, szó- és gondolat szabadság magasztos elvei. De az intéző körtöknek sztrájk törvénnyel kellene megakadályozni, hogy néhány lelketlen igazgató saját zsebe érdekében is elbolondítson, sztrájkba kergessen és inségbe juttasson ezer és ezer munkást és családát. Az apostol urának fölkapának az álluk, ha csendben menne minden, azért rendezik jobbra-balra a munkamegszüntetések, hogy halászhasanak a zavarosban, mert, tisztelet a kivételnek, de nagyrésztük a szegény munkások összeadott garasaiból tart magának fényes lakást, fogatot és iszik pezsgőt, míg a sztrájkoló munkás családja éhezik, csak midőn a sztrájk után elbocsátják munkájából, tér magához, átkozza önmagát és félrevezetőit.

Meghátróztató időre fogadtatnának föl a munkások, erre az időre dolgozniuk kellene, ezen idő elteltével ám menjen el, aki nem óhajt munkálkodni. De törvényileg kellene védelmezni a munkást munkaadója ellenében, viszont a munkaadó helyzetét is munkásai tulkapásai és zsarolásai ellenében. A munkáskamarák megállapíthatnák a minimális munkadíjat, melynek alá volna vetve a munkás, hanem az egyszer fölállalt munkát köteles volna bevégzeni.

A munkamegszüntetések hátrányait a munkaadók és a munkásokon kívül a fogyasztóközönség is súlyosan érzi, mert azok legtöbbször indokolatlan áremelkedést idéznek elő.

A munkaadók ideig-óráig fizetik is a nagyobb termelési szükségleteket, melyek miatt egy kevéske százalék áremelés talán indokolt is volna, de épen az a baj, hogy aránytalanul magas százalékkal emelik az árakat és a termelésnek a régi mederbe való térése után pedig árcsökkenés nem igen fordul elő.

A sztrájkok által tehát a munkások csupán a kapitalizmus molochjának hoznak áldozatokat, a tőkét és annak jövedelmét segítik elő saját maguk és a fogyasztóközönség rovására.

De összegezzük az elmondottakat. Az államnak jó törvényekkel meg kellene előzni és lehetetlenné tenni a sztrájkokat, melyek ugy állami, mint jogi és leginkább a jó munkások érdekei szempontjából elítélendők. A munkaadókat és munkásokat vezérelje a kölcsönös méltányosság és az egymás iránt való bizalom, ne ellenségekért álljanak egymással szemben, hanem, mint kar- és érdéktársak vállalva támogassák kölcsönös érdekeit és a magyar ipart.

A magyar munkások pedig emelkedjenek a szellemi képzettség ama magaslatára, mely józanul ítél és vessenek számot mind az eszmék kivihetőségére is. Lássák be, hogy a töké szükségese, s hogy a munka és a töké egymásra van utalva. A műveltséget ne a szocializmus egyes tévtanainak mohón való fölészívása, hanem saját szakmájuknak művészi tökélyesítése által mutassák ki.

Legyenek elsősorban magyarok szívvel és lélekkel; itéljék el és vessék meg a hivatásos és az agítációkból éleskedő szocialista apostolok hazudozásait. Ha az állam, a munkaadók és a munkások ezen a téren, ily módon teljesítik kötelességeiket, megszűnnek hazánk szocialis bajai, megszűnnek a sztrájkok és diadalt ülnek a nemes, önzetlen szocialis eszmék.

Színház.

Madách „Az ember tragédiája”.

A debreczeni színház a napokban ünnepelte meg a Kossuthi-utczán való fennállásának negyven éves jubileumát.

Megemlékeztünk akkor a mi színházunk multjáról. Megemlékeztünk fényes napjairól és azon óráiról is, mikor a válsággal küzdött a multban. Annyi azonban bizonyos, hogy ugy derűs, mint borus óráiban hűen szolgált a művészetet, deszkáin tehetségek izmosodtak meg és a magyar színművészet elsőrendű csillagai ezen színpadon kezdtek meg pályafutásukat.

A színház jelenlegi igazgatója maga is művészember és a Nemzeti Színház oszlopos tagja volt nem régen. Modern művészlélek, sok ambícióval, kitarító szorgalommal és áldozatkészséggel. Minden igyekezetet arra fordítja, hogy a művészet: az örök szepet és a nagyközönséget egyaránt szolgálja. Újhódást akar behozni a debreczeni színpad deszkáira és a nyugati szemetet igyekszik leszorítani a művészet templomából, örökbecsű darabokat elevenítve fel gondos előadásban, művészi erővel és izléses, gazdag díszletekkel.

Jóleső érzéssel hallottuk már a hírt is annak, hogy igazgatónk Madách „Az ember tragédiája” cz. művét új és fényes kiállításban szándékozik előadni. A darabot elő is adták és daczára annak, hogy bérletszűnetben adták, előkelő közönségünk szintjig megtöltötte a színházat. Örömmel jegyezzük fel e napot és Zilahy Gyula vállalkozásának teljes sikerét a debreczeni színház újabb történetének lapjára. Örömmel, mert meggyőződünk, hogy a mi közönségünknek van érzése az igaz, szép és nemes iránt. Ott láttuk Madách örökbecsű darabjának előadásán mindazokat, akik elég ítélő lehetőséggel bírnak a bírálatra. Beigazolást nyert ezen estén, hogy egy művészi ambícióval dolgozó igazgató meghódíthatja azt a közönséget, melyről nem régen az a hír volt elterjedve, hogy csak a léha darabokat látogatja és meggyőződünk arról, hogy egy kis jóakarattal vissza lehet a művelt közönséget vezetni a háttas egység forrásához, hol a lélek felüdül, az izlés nemesedik.

Lapunk iránya nem engedí, de nincs is terünk arra, hogy az egyes szereplők játékaival foglalkozunk és azt ócsároljuk vagy dicsérjük. A helyi lapok érdemes kritikusa magas színvonalon mozgó bírálata elvégi ezt és megmondja az igazságot jobbra és balra egyiránt. Figyelemmel kísérjük azonban Zilahy működését és végtelen örvendünk, ha dicsérő szókkal emlékeztetünk meg működéséről, mert a dicséret a színház művészi szintjének emelkedését jelenti.

Az ember tragédiáját az áldozatkész igazgató külsőleg is díszesen mutatta be, amennyiben alkalmunk volt látni ama fényes díszleteket, melyeket Eszterházy Miklós gróf, a művészetek fennkölt izlésű barátja készíttetett egykoron tatai színházának számára. Korhű díszletek ezek, melyek igazán méltók a szellemóriás halhatatlan művéhez.

Aki az igazi művészetet szereti és megérti, az bizonyára megnézi a darabot és mi meg vagyunk

győződve, hogy Zilahy Gyula fel fog eleveníteni még több oly darabot, melyet lezserített újabb időben színpadunkról az elfajult ízlés és a városi munkák értéktelen, izgató és izlést rontó sorozata.

Koncz Ákos.

Hirek.

— **Ős Debreczen.** A budapesti lapokban megjelent tárczáimat, hozzájuk adva néhány még eddig nem jelentet, könyvalkalbam kiadom *Ős Debreczen* címen, egykoru rajzokkal, díszes kiállításban az esetben, ha arra kellő számú megrendelő jelentkezik. A munka, mely hatvan debreczeni tárgy elbeszélést fog tartalmazni a karácsonyi könyvpiacra jelenik meg. Ára 3 korona lesz, mely csak az átvételnél fizetendő. Az elbeszélések történelmi alappal bírnak és városunk multját mutatják be, így tehát kortörténelmi értékkel bírnak. A könyvhöz a magyar irodalom egyik büszkesége írt ajánlást. Előfizetési felhívást külön nem bocsátok ki és a megrendelőket arra kérem, méltóttassanak megrendelési szándékukat velem szóval, vagy egy levelezőlapon tudatni november végéig. Debreczen, 1905 október 18. Koncz Ákos.

— **A város és a főreáliskola.** Mikor Debreczen sz. kir. város a főreáliskolát pártalan áldozatkészséggel megépítette és azóta évenként 18,000 korona segélyvel támogatja, a megkötött szerződésben a városnak a segély irányában a beelőzés jogá biztosítottat a tanárok alkalmazásánál. Hogy-hogy nem, erről a jogról megfeledkezett a város az állam pedig kényelmesebbnek tartotta a jog osztatlan gyakorlását. A legutóbb tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésen azonban Márk Endre biz. tag ez ügyben interpellációt intézett a polgármesterhez, ki megígérte, hogy alaposan utána néz az interpelláció tárgyának. Nincs okunk kételkedni, sőt a legilletékesebb helyről nyert információ után jelenthetjük, hogy a városi tanács alapos tanulmány tárgyává teszi a dolgot és érvényt fog szerezni jogának.

— **A szervező bizottságból.** A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság f. hó 16-ikán ülést tartott Domahidy Elemér főispán előnkésével. Jelen volt az ülésen: Kovács József polgármester, Sárváry Gyula dr. tiszti főorvos, Szilágyi Imre, Fejér Ferencz dr., Szentessy János, Juhász Ignác és Horváth István bizottsági tagok.

A szervezeti szabályzati javaslat revidálása közben a közegészségis rovatnál Sárváry Gyula dr. közegészségügyünk reformjának szükségességét fejtegette meggyőző argumentumokkal. A bizottság azonban szótöbbséggel azon határozatot hozta, hogy ezen ügy tárgyalása vételessé le a napirendről, miután a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság javaslatának pusztán revidálása van ez alkalomra kitűzve. A bizottság előtt azonban Kovács József polgármester kijelentette, hogy a tanács nem zárkózik el a közegészségügy javítását célzó intézkedések megfételől, ha e tekintetben konkrét javaslatok kerülnek előbe.

— **A polgári failletmény.** Az 1905/1906. évi polgári fa illetmény a város epreskeri farakartáiban ölenként 18 azaz tizenyolc korona ár lefektése mellett a f. 1905. év november hó 1-től kezdődőleg az 1906 február hó 1-ig kapható. A fa az 1906. év február hó 15. napjáig hordandó el.

— **Egy város fejlődése.** Vác város képviselőtestülete Zádor János dr. polgármester előnkésével tartott évnegyedes közgyűlésben, melyen a város jövő fejlesztésének programját állapították meg az 1906. évi költségvetés tárgyalásánál. A jövő évben 288,042 korona 07 fillér bevételre és 355,028 korona 52 fillér kiadásra lesz a városnak, a hiányzó 66,987 korona 45 fillért 40 százalékos pótdávó fedezik. Bár a pótdávó évek óta nem emelkedt, a városnak magánvagyonja nincs, mégis néhány év alatt Vác a modern városok sorába jut. Fémilliói koronába került kövezése, csatornázása, most készült el 300 ezer koronán a villamos-világítása, jövő évben pedig már a vízvezeték létesítésére vettek föl nagyobb összeget a költségvetésbe. A megoldás stádiumában van a kir. kisebb haszonélvezeti jogok megváltása, melyel a város a püspökségtől a vasut és a város közt nyevőn hold területet nyer s azt nyaralók építésére parcellázza. A jövő évben épül a városi kórház, szegényház és az árvalház, melyekre néhai Schuster Konstantin dr. püspök több százezer koronás alányújtást tett. A jövő évi költségvetésben 81,758 koronával szerepelnek a tisztviselői kiadások, 82,582 koronát költ a város felekezeti különbség nélkül az iskolák segítésére s még nagyobb összeget tett föl kulturális intézetek segítésére.

— **A főváros panteonja.** A főváros több, a város fejlődése körül érdemeket szerzett férfiak emlékét örökítette meg képpel, vagy szoborral. Ezek a művek most több helyen vannak elszórva. Legutóbb egy fővárosi bizottsági tag azt indítványozta, hogy a középponti városháza rideg folyosóján helyezze el azoknak a férfiaknak szobrait és arcképeit, akik a város fölvirágztatása körül érdemet szereztek. Az indítványt legközelebb fogja tárgyalni a város képzőművészeti szakosztálya.

— **A Szatmár-mátészalkai vasut.** A kereskedelmi miniszter jóváhagyta a szatmár-mátészalkai vasut engedelmzési föltételeit. A miniszter akként határozta, hogy a tervezett vasut építési és üzemberendezési költséget 3.226,000 koronában, vagyis kilométerenként 65,171 koronában állapította meg. A miniszter 50 évre állami segítségképen évenként 16,130 koronát engedelmzett, fönttartva azt a jogát, hogy 50 éven belül esetleg egyszerre fizesse meg az állami hozzájárulást, melyért Szatmár-mátészalka városa 522,600 korona névértékű törzsszájnyelt bocsát az állam tulajdonába. Kimondotta végül a miniszter, hogy 150,000 korona engedelmző biztosíték 60 nap alatt letendő.

— **Békésgyula város birtokvásárlása.** Békésgyula város képviselőtestülete most tartott ülésében végleg elhatározta, hogy a pusztaszentbenedeki 2307 holdas Wenckheim István gróf-féle birtokot megvásárolja. A város a birtokért 1.800,000 koronát fizet s egy részét közlegelőnek fogja használni, a másik felét pedig parcellázni fogja.

— **Az új anyakönyvi törvény életbeletetésének elhalasztása** dolgában a belügyminiszterium most küldte szét rendeletét, amely utasítja az összes állami anyakönyvi hivatalokat, hogy miután az 1904. évi XXXVI. törvénykönyv 1906 január elsejére tervezett életbeletetése a politikai válság miatt elmarad, a már kiadott utasításokat tegyék félre és továbbra is az 1894. évi XXXIII. törvény-cikk rendelkezéseinek megfelelően járjanak el.

— **A soproni vízvezeték.** Sopron város a vízvezeték megvétele tárgyában rendkívüli közgyűlést tartott, mely igen zajos lefolyású volt, amennyiben a közgyűlésnek mezőgazdasággal foglalkozó tagjai aót tartva, hogy a vízvezeték használatát a jövőben minden házra kötelező lesz, a tranzakciót ellenekzt és az ellenekz végre kivonult a teremből, mire a közgyűlés 48 szavattal kimondotta a vízvezeték átvételét és e czérra 900,000 korona költsékes fölvételét. A közgyűlés Töplér Kálmán polgármesternek ez alkalomból jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

— **Hatósági mézsárszék.** Győr városa 50,000 koronát szavazott meg hatósági mézsárszék föllállítására.

— **Gytmölcs-vásárcsarnok Gyöngyösnön.** Gyöngyösnön 35,000 korona költséggel állandó gyümölcs-vásárcsarnokt létesítenek.

— **Fizgetelmesség.** Az italmérés illetéknek az 1906—1908 évekre leendő kivetése czéljából a pénzügyigazgatóság által őrszített illeték ketelek fele őrszéairai jegyzéke a f. hó 19. napjától kezdődőleg 8 napi közzémerle a pénztári hivatalban kitetített.

Ezen őrszéairai jegyzék a kitűzött idő alatt az érdekeltek részéről nemcsak megtekinthető, de az abban kitűntetett forgalmi adatokra nézve a jegyzékben megjelölt engedélyesek bármelyike részéről ide — érve az ípartársulokat és kereskedelmi tisztelket is — a polgármesteri hivatalnál benyújtható írásbeli észrevétel tehető.

— **A székesfőváros évkönyve.** A főváros az 1902. esztendőttől fogva évkönyv alakjában beszámol egész esztendie munkáságáról. Ezeknek az évkönyveknek most jelent meg a második kötete, amely az 1903. esztendőttől szól. A sok statisztikai kimutatás kívül sok érdekes följegyzés is van a kötetben, amely becses és jó szolgálatok alkalmas munka.

— **Közégsi tisztviselő — nem lehet iparos.** Egy békésmegei község irnokai, aki abból a szerény díjazásból, amit tisztviselői minőségben kapott, megélni nem tudott, fényképzésti műtermet akart nyitni és erre a czérra íparigazolványt kért. — Az első fok íparhatóság megtagadta az íparigazolványt, az alsóppan azonban kiadatta a szegény irnoknak az engedelmet. A kereskedelmi miniszter most megvátoztotta az alsóppan határozatát és elrendelte, hogy az irnok íparigazolványa visszavonandó. Határozatát azaz okolja meg a miniszter, hogy a közégsi tisztviselő a szolgálatadó község beleegyezése nélkül ípart nem lehet. Már pedig a jelen esetben a folyamodó nem igazolta, hogy a közég megengedte volna neki a forgórafalást.

Szerkesztői üzenetek.

Szepsébela. Igen örvendek, hogy óhajtatásaink fedik egymást. Türelmetlenül várom azt az időt, midőn színről-színre láthatunk.

Bejelentés. Magunk is abban a nézetben vagyunk, hogy a mi közönségünk nem igen szokik a levelezőlapon történő be- és kijelentéshez. Miután pedig az is csak azt állítja és egyebet nem, felesleges volna a beküldött hosszú cikkekkel közölni.

Omeron. Csak akkor mondhatunk felette véleményét, ha látjuk. Meltóztassék beküldeni, ha lehetséges, szívesen közöljük.

Kritikus. Nem lapunkba való; szépségét és a benne levő igazság erejét azonban szívesen elismerjük.

Hivatalnok. Azt hisszük, hogy a polgármester ur mostanában nem nevez ki kórházi biztost. Egyébiránt meltóztassék személyesen tudakozódní; a fogadás ideje kedd és péntek 11—12 óra között.

Nyugdíjas. Lehet, hogy kérését méltányossági szempontból teljesíti a bizottság, de azt sem veheti rossz néven, ha elutasítják.

Tanárr. Kérdésére lapunk mai számának vezetőcikkelyében megtalálja a feleletet.

Sz. I. Helyben. Már mi több ízben szóvá tettük azt, hogy a városháza kapujában alkalmazott őrség legyelméletlen, az utcán járókelőkkel társalgást folytat és a kivont kardot hátrattat kezibeiben tartja stb. Felsőzólásunk nem vezetett eredményre, onnan látjuk, hogy ön beküldött cikkelyében ugyancsak neki ront a rendőrség vezetőségének. Eppen ezen erős kirohanás miatt nem adhatjuk le cikkelyét, bár elismerjük, hogy sok tekintetben igazra van.

Spectator. Mi is a lapokból olvastuk, de mivel nem egészen bizonyos a dolog, érni hagyjuk azt, de előjegyzésbe vettük.

Képes árjegyzék ingyen.

Telefon-szám 168

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszert-raktárában
gyógyszerészi különlegességek
és illatszerek
a legnagyobb választékban kaphatók,
Eredeti francia és angol gyártmányok.

Ruhafestő

és vegyszémi tisztító intézet

HABÉCZY

ANTAL

DEBRECEN,
Széchenyi-utca 42-ik sz.
Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosóda!!!

Angol plaidek és takarók,
svéd bőrkabátok **Borsos**
Katánál.

Uri divat, kalap és fehérnemű
üzlet **Békés Lajos** Debre-
czen, Piac-u. 44. dr. Ujfalussy-
ház. Angol női bluzsokat, férfi
fehérneműeket és kiegészítőket
mérték szerint a legszebb kivitel-
ben készíti.

Hirdetések leközlésére
legalkalmasabb
a városi könyvnyomda-vállalat
kiadásában megjelenő

„A VÁROS”

czímű heti lap,

mivel ez a nagy keresletnek örvendő lap
a város és megye vagyonos közönségének
állandóan kezében forog s így a feltűnő és
cinos kivitelű hirdetések egész héten át
a hirdetőkre tereli a szükségletét beze-
rezni óhajtó közönség figyelmét.

TÓTH GYULA

VASKERESKŐ, DEBRECEN, Piac-utca 20. és 27. szám.

Ajánl legjobb minőségben a tavaszi időnyre kertés-
zeti, gazdasági és mőhészeti szerzeszámokat és felszerelése-
ket; kerü vasbutorok, gyermek-kocsik, fürdőkádkak, jég-
szekrények, vas- és rézbutorok, poronosóra- és kerü
fookendők, minden vas- és fémiparhoz való szerzeszámok,
tűkés kerites-huzalok, építkezéshez vaszerendák, vas-
és porcellán-kályhák, utóbiakhoz multiplikátor (hőfejlesztő)
betétek. — Legelőszőbb bevásárlási forrás.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR. BUDAPEST. DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: **LUKÁCS VILMOSNÁL**, Hatvan-utca 5.

Márványozsaiklap.
Műkő- és Czeméntárgyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmozott géppel gyártott **kar-**
mantus és **csőmoszóit** Cze-
mentesővekek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron
a **JOHN-féle kéménytoldó**,
mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.